

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

"บางน้ำผึ้ง" คือชื่อชุมชนแห่งหนึ่งที่ตั้งอยู่ในอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีจุดเด่นที่เป็นที่ทราบกันดีว่า คือ พื้นที่สีเขียวที่อยู่ท่ามกลางความเจริญเติบโตของกรุงเทพมหานคร โดยตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เป็นคูกังโอบล้อมด้วยแม่น้ำเจ้าพระยาทำให้มีลักษณะคล้ายกับเกาะพะเยาหมู่ พื้นที่สีเขียวแห่งนี้จึงมีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งคือ "เกาะเกาะพะเยาหมู่" มีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่ 6 ตำบล คือ ตำบลทรงคนอง ตำบลบางยอ ตำบลบางกระเจ้า ตำบลบางน้ำผึ้ง ตำบลบางกอบัว และตำบลบางกระสอบ มีเนื้อที่รวมประมาณ 11,819 ไร่ โดยยังคงความสมบูรณ์ตามรูปแบบสวนเกษตรดั้งเดิม ที่เหลืออยู่เพียงผืนเดียวและเป็นผืนสุดท้ายที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานครมากที่สุด

ปี พ.ศ.2520 คณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้อนุรักษ์พื้นที่สีเขียวในบริเวณ 6 ตำบลนี้ บริเวณนี้จึงเป็นแหล่งผลิตอากาศบริสุทธิ์ให้กับประชาชนในเขตจังหวัดสมุทรปราการและกรุงเทพมหานคร ช่วยกรองฝุ่นละอองและมลพิษทางอากาศ จนกล่าวได้ว่าเป็น "ปอดของกรุงเทพมหานคร"

ตำบลบางน้ำผึ้งมีเนื้อที่ประมาณ 1,938 ไร่ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่พื้นที่กว่าร้อยละ 85 ถูกโอบล้อมด้วยแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งไหลอ้อมทางทิศตะวันออก และอีกสายหนึ่งคือ คลองลาดหลวง ที่ขุดขึ้นทางทิศตะวันตกในสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ เพื่อลัดแม่น้ำเจ้าพระยา จนทำให้พื้นที่นี้มีสภาพเป็นเกาะที่มีทัศนียภาพสวยงาม การตั้งบ้านเรือนส่วนใหญ่อยู่ริมน้ำ มีโบราณสถานเก่าแก่ตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ อาจสังเกตได้จากวัดบางแห่งยังคงรักษา ลักษณะเฉพาะของศิลปะมอญโบราณไว้

การคมนาคมนั้นมีทางเข้าออก 2 เส้นทางคือ ทางบกโดยถนนเพชรหึงษ์ และทางน้ำคือ ข้ามเรือมาจากท่าเรือสรรพาวุธ บางนา จึงทำให้สภาพสังคมของ "บางน้ำผึ้ง" ค่อนข้างเป็นสังคมแบบปิด และค่อนข้างถูกโดดเดี่ยวจากสังคมภายนอก จากปัจจัยที่กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้ชุมชนบางน้ำผึ้งจำเป็นต้องพยายามพึ่งพาตนเองให้ได้มากที่สุด แม้ว่าชุมชนบางน้ำผึ้งจะเป็นชุมชนที่มีขนาดใหญ่ ประกอบด้วย 11 หมู่บ้าน แต่ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนนั้นมีความเป็นอันหนึ่งอัน

เดียวกันค่อนข้างสูง เนื่องจากเป็นรูปแบบของความสัมพันธ์ในลักษณะสังคมชนบท และความสัมพันธ์ในลักษณะเครือญาติ

ลักษณะเป็นที่ราบลุ่มริมแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้ดินบริเวณนี้มีความอุดมสมบูรณ์ อาชีพของชาวบ้านน้ำผึ้งจึงเป็นอาชีพเกี่ยวกับเกษตรกรรม อันได้แก่ อาชีพทำสวนผลไม้ เช่น มะม่วง ไม้ดอกไม้ กัญชง ชมพู่มะพร้าว เป็นต้น ซึ่งสร้างชื่อเสียงให้แก่ตำบลเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุที่พื้นที่แถบนี้มีสวนผลไม้มากมาย น้ำหวานจากดอกไม้มานานานชนิด ได้ดึงดูดให้ผึ้งมาอาศัยทำรังอยู่โดยทั่วไป จึงเป็นที่มาของชื่อตำบลบางน้ำผึ้ง ซึ่งต่อมาประมาณปี พ.ศ.2527 จึงเริ่มเกิดปัญหาน้ำท่วมเมื่อถึงฤดูน้ำหลาก และปัญหาน้ำทะเลหนุนสูง จนชาวบ้านได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก ทำให้ต้องเลิกอาชีพเกษตรกรรมไปในที่สุด

จนกระทั่งในปี พ.ศ.2537 กรมโยธาธิการได้สร้างเขื่อนล้อมรอบพื้นที่เพื่อป้องกันน้ำท่วมตามนโยบายปอดแห่งสุดท้ายของคนกรุงเทพฯ ทำให้มีผู้หันกลับมาประกอบอาชีพเกษตรกรรมตามเดิม แต่เมื่อเกิดผลผลิตมากขึ้นจนล้นตลาด ราคาผลผลิตลดลง รายได้ลดลง ส่งผลให้เศรษฐกิจในชุมชนตกต่ำลงไปด้วย เป็นสาเหตุให้เกิดการจัดเวทีประชาคมเพื่อหาทางแก้ปัญหาดังกล่าวขึ้น จึงมีแนวคิดที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นในชุมชน โดยนำทรัพยากรและเอกลักษณ์ของชุมชนที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์โดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ อาทิ เช่น ตลาดน้ำ กิจกรรมโฮมสเตย์ กิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยจักรยาน เป็นต้น

ภาพการร่วมคิดและร่วมดำเนินการของชาวบ้านที่เป็นสมาชิกชุมชนบางน้ำผึ้งด้วยตนเองสะท้อนให้เห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนจากการรวมตัวกันเป็นกลุ่มองค์กรต่างๆ เพื่อดำเนินกิจกรรมที่สร้างสรรค์และทำประโยชน์ให้กับชุมชนอีกหลายกลุ่ม อาทิ

- กลุ่มสตรีตำบลบางน้ำผึ้ง เป็นการรวมตัวของกลุ่มแม่บ้านเพื่อหาอาชีพเสริมในช่วงเวลาว่าง ด้วยการใช้วัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่น แล้วผลิตออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ เช่น ดอกไม้จันทร์ อาหารแปรรูป ซึ่งทำรายได้ให้กับสมาชิกได้ไม่น้อยเลยทีเดียว

- กลุ่มบางน้ำผึ้งแผนไทย ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมของกลุ่ม คือ ลูกประคบสมุนไพร ยาสมุนไพรต่างๆ ยาหม่องน้ำ เป็นต้น

- กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ คือ กลุ่มออมทรัพย์ของชาวชุมชนบางน้ำผึ้งและชุมชนใกล้เคียง มีการฝากเงิน ถอนเงินและกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำ ลักษณะคล้ายกับเป็นธนาคารของชุมชน

- กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์นมแพะบางน้ำผึ้ง, กลุ่มรูปหอมสมุนไพรสูตรโบราณ, กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์จากเกล็ดปลา

ภาพเหล่านี้ล้วนแต่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของชุมชนบางน้ำผึ้ง ซึ่งมีปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการพัฒนา 2 ประการ ประการแรก คือ ความผูกพันกันทางเครือญาติ ซึ่งทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข่าวสารและความคิดเห็นระหว่างกันอย่างกว้างขวาง ตลอดจนการร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ประการที่สองเกิดจากบทบาทของกลุ่มผู้นำชุมชน ทั้งอย่างเป็นทางการ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล และกลุ่มผู้นำอย่างไม่เป็นทางการ เช่น ประธานกลุ่มสตรี ประธานกลุ่มออมทรัพย์ ผู้อาวุโสในชุมชน เป็นต้น

ด้วยศักยภาพของชุมชนบางน้ำผึ้งดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้บางน้ำผึ้งเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป ประกอบกับสภาพแวดล้อมที่ยังคงความสมบูรณ์ตามธรรมชาติที่งดงาม ยิ่งเป็นปัจจัยเสริมซึ่งดึงดูดความสนใจจากสังคมภายนอกให้เข้าไปเยี่ยมชมเยือนชุมชนแห่งนี้ และเป็นการเข้ามาเยี่ยมชมเยือนในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) เป็นแนวคิดหนึ่งของกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน หลายประเทศต่างพากันยอมรับถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งมีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศเกือบทุกประเทศ ทั้งนี้ประเทศพัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา ต่างใช้การท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญประการหนึ่ง ในการเร่งรัดและส่งเสริมการพัฒนา ระบบเศรษฐกิจของประเทศ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2540) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งทางเศรษฐกิจ ที่สามารถทำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศ

นโยบายการท่องเที่ยวแบบชุมชนและการพัฒนาแบบยั่งยืน จะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ หากขาดการทำงานที่สอดคล้องกันทั้งของภาครัฐ ความร่วมมือของภาคเอกชน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนและต่อเนื่อง ซึ่งนำไปสู่การก่อให้เกิดจิตสำนึก (Civic Consciousness) ร่วมกัน มารวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือองค์กร (Civic Group/Organization) เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาหรือกระทำการบางอย่างให้บรรลุวัตถุประสงค์ ร่วมกัน ภายใต้ระบบการจัดการโดยมีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย (Civic Network) (ชูชัย ศุภวงศ์, 2542) และกลไกหลักสำคัญที่ใช้ในการจัดการและเชื่อมโยงเครือข่ายต่างๆ เพื่อสร้างความเป็นชุมชนเข้มแข็ง ก็คือ "การสื่อสาร"

“การสื่อสาร” จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถลดปัญหาและผลกระทบ ที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่นอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่ชุมชนท้องถิ่นขาดความรู้เท่าทันในปัญหาที่จะเกิดขึ้นในชุมชน ขาดความภูมิใจในวิถีชีวิตของตน จึงทำให้คนต่างถิ่นยึดครองพื้นที่เพื่อประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ส่งผลให้คนท้องถิ่นส่วนใหญ่กลายเป็นลูกจ้างแรงงาน หรืออพยพออกไปอยู่ที่ถิ่นอื่น เกิดการล่มสลายทางสังคมและวัฒนธรรม ขาดเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นซึ่งเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมและหมดคุณค่าในที่สุด ดังนั้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ใดๆ ให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน ภาครัฐจะต้องทราบถึงแนวความคิด และความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ก่อนวางนโยบายหรือดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นนั้น

การสื่อสารจะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า (เกศินี จุฑาวิจิตร, 2542) ซึ่งการที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทิศทางที่เหมาะสมนั้น ย่อมต้องอาศัยการสื่อสาร ดังนั้นการสื่อสารและการเปลี่ยนแปลงจึงมีความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลซึ่งกันและกัน กล่าวคือ การสื่อสารเป็นเงื่อนไขสำคัญ เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัย โดยยิ่งมีการสื่อสารมากเท่าไร ก็ยิ่งส่งผลให้สังคมเปลี่ยนแปลงมากเท่านั้น (ปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล, 2542)

กระบวนการทัศน์ทางเลือกของการสื่อสารเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคม (The Alternative Paradigm of Communication for Social Change) ถือเป็นแนวคิดของการสื่อสารภายใต้กรอบการเปลี่ยนแปลงทางสังคมแบบใหม่ที่มุ่งเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลางของการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาหนทางที่จะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับชุมชน สังคม ประเทศหรือระดับโลก ซึ่งประเด็นสำคัญของกระบวนการทัศน์แบบทางเลือกใหม่ในการสื่อสารเพื่อการเปลี่ยนแปลงคือ กระบวนการสนทนาโต้ตอบกัน (Dialogue Process) ของสมาชิกในสังคม

กระบวนการสนทนาโต้ตอบกัน (Dialogue Process) ของสมาชิกในสังคม มุ่งดำเนินถึงความเท่าเทียมกันของบุคคล (Equal Basis) เกี่ยวกับกระบวนการร่วมกันคิด ร่วมกันรับฟัง และเคารพในความคิดผู้อื่น ตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของตนบนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน เพื่อค้นหาแนวทางในการเปลี่ยนแปลงสังคมและดำเนินการร่วมกันในการแสดงความคิดเห็น (Right to Communicate) โอกาสในการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้อง (Accessibility to Information) อันจะนำไปสู่การเกิดจิตสำนึกเชิงสาธารณะร่วมกัน (Public Conscientization) นำไปสู่การสื่อสารเชิงประชาธิปไตยที่จะนำไปสู่การเพิ่มพลัง (Empowerment) ให้กับสมาชิกในสังคมและเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรม

หรือโครงการที่ได้ร่วมกันกำหนด ตลอดจนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการเอาใจใส่ดูแลและตรวจสอบโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (ปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล, 2542)

รูปแบบการสื่อสารจะทำหน้าที่ยึดและโยงสมาชิกของกลุ่มหรือชุมชนให้มีความรู้ ความเข้าใจและทัศนะร่วมกัน ร่วมประสานการกระทำกับคนอื่นๆ เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของทั้งชุมชน ยึดเอาผลประโยชน์ของชุมชนเป็นหลัก การสื่อสารนั้นเป็นหัวใจของการสร้างพันธะทางสังคม (Social Bonds) ที่จะนำไปสู่การกระทำร่วมกัน ภายในกลุ่มหรือชุมชน (Collective Action) ที่สลายให้กลายเป็นชุมชนที่เข้มแข็งและพัฒนาด้วยพลังกำลังของตนได้อีกครั้ง (กิตติ กันภัย. "การสื่อสารชุมชน : แนวคิดหลักเพื่อการพัฒนา" วารสารนิเทศศาสตร์ ปีที่ 18 ฉบับที่ 2)

ชุมชนบางน้ำผึ้งก็เป็นอีกชุมชนหนึ่งที่ใช้ประโยชน์จากการสื่อสารในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน โดยการยึดโยงสมาชิกในชุมชน สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยมีความเป็นมาตั้งแต่ยังไม่ได้เกิดการท่องเที่ยวภายในชุมชน จนกระทั่งเกิดการจัดการการท่องเที่ยวขึ้นภายในชุมชนบางน้ำผึ้ง

จากความสำคัญดังกล่าว การสื่อสารในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ จึงสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างความสมดุลของการอนุรักษ์และการพัฒนา การวางแผนการจัดการที่ดี จะก่อให้เกิดพัฒนา การก่อตัวที่เป็นรูปแบบและมีประสิทธิผลอย่างยิ่งในการสร้างชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวบนแนวคิด "การท่องเที่ยวแบบชุมชน ผสมผสานกับการพัฒนาแบบยั่งยืน"

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการสื่อสารของสมาชิกในชุมชนบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ที่ใช้ในการจัดการการท่องเที่ยว
2. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชนที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

ปัญหานำการวิจัย

1. วิธีการสื่อสารทั้งด้านช่องทางและเนื้อหาในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบางน้ำผึ้งเป็นอย่างไร
2. ผู้นำชุมชนมีบทบาทอย่างไรในการสื่อสารการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาวิธีการสื่อสารในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ของสมาชิกชุมชนบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยวิเคราะห์ภายใต้บริบททางการสื่อสาร ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการจัดการ แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และแนวคิดเกี่ยวกับผู้นำ มาวิเคราะห์ส่วนต่าง ๆ ของการวิจัย

นิยามศัพท์

การจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง การดำเนินงานของสมาชิกในชุมชนบางน้ำผึ้ง บุคคล และหน่วยงานภายนอก ในการร่วมกันจัดการการท่องเที่ยวให้สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ ภายใต้สถานการณ์การดำเนินงานทั่วไป สถานการณ์การแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการดำเนินงาน และสถานการณ์การปรับปรุงและพัฒนาการท่องเที่ยว โดยแสดงออกในรูปของ การเข้าประชุม การแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การเข้าร่วมประเมินผลค่านึงถึงสภาพธรรมชาติ สภาพสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรู้ และความรู้รับผิดชอบ เพื่อเกิดจิตสำนึกต่อความเป็นเอกลักษณ์ และการอนุรักษ์ เป็นประโยชน์กับลูกหลานของชุมชนสืบต่อไป

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ โดยคำนึงถึงจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับทรัพยากรที่มีอยู่ เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายหรือทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ควบคุมและดูแลทรัพยากร ให้คงสภาพเดิมไว้ให้มากที่สุด เน้นให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาเรียนรู้สภาพแวดล้อมธรรมชาติ วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของ

คนในพื้นที่ โดยเป็นการท่องเที่ยวที่จะเกิดผลประโยชน์กลับคืนสู่ธรรมชาติ ในขณะที่เดียวกันก็ต้อง เชื้อประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม

สมาชิกในชุมชนบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ หมายถึง กลุ่มบุคคลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชน ตำบลบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกของชุมชนบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการได้เข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินงาน ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผลในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน การแสดงออกถึงการมีส่วนร่วม รวมถึงกล่าวว่าจะผ่านช่องทางอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

วิธีการสื่อสาร หมายถึง วิธีการสื่อสารที่สมาชิกในชุมชนบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ใช้ในการติดต่อระหว่างกันจนสามารถทำให้เกิดการก่อตัวรวมกลุ่มกันเป็นชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชนบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยอาจมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ระหว่างบุคคล ระหว่างหน่วยงาน หรือระหว่างบุคคลและหน่วยงาน โดยอาจจะสื่อสารในรูปของการพูด การเขียน การอ่าน การประชุม

ผู้นำชุมชน หมายถึง บุคคลในชุมชนบางน้ำผึ้งที่มีอิทธิพลหรือความสามารถโน้มน้าวใจให้สมาชิกในชุมชนบางน้ำผึ้งปฏิบัติตามได้ โดยแบ่งเป็น 2 ประเภทกว้างๆ คือ 1. ผู้นำแบบเป็นทางการ คือ ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ได้รับการคัดเลือกและแต่งตั้งจากทางราชการ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้านและตำบล ตลอดจนข้าราชการประเภทต่างๆ รวมไปถึงเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลอีกด้วย 2. ผู้นำแบบไม่เป็นทางการ คือ ผู้ที่มีอิทธิพล มีความสามารถ ความรู้ทันสมัย และรู้สถานการณ์ของชุมชนบางน้ำผึ้ง ไม่ได้รับมอบหมายหน้าที่จากทางราชการ แต่เมื่อชาวบ้านในชุมชนบางน้ำผึ้งเกิดความเดือดร้อนหรือมีปัญหา ก็สามารถพึ่งพาอาศัยได้ เช่น ผู้อาวุโสของชุมชน เจ้าอาวาสวัด

บทบาทของผู้นำชุมชน หมายถึง บทบาทของบุคคลที่สามารถให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ชี้แนวทาง แก้ปัญหา คลี่คลายปัญหา เป็นต้น ให้แก่สมาชิกของชุมชนบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ และได้รับความเคารพนับถือ และการยอมรับในความสามารถที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่มเป็นชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นประโยชน์กับการส่งเสริมและพัฒนาชุมชนบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ และชุมชนอื่นๆ ในการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสม ในการบริหารการจัดการการท่องเที่ยว อันนำไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน
2. ผลที่ได้จากการวิจัยจะเกิดประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยตรง และสามารถเป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริม สร้างความรู้ความเข้าใจ ในการจัดตั้งและพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน หรือองค์กรอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มชุมชนที่ทำการจัดการการท่องเที่ยว
3. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านการสื่อสารเพื่อการพัฒนาชุมชน